Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Каразінська школа соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій
Олена МУРАДЯН
«26» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕОНТОЛОГІЯ

рівень вищої освіти _____перший (бакалаврський)
галузь знань _____І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність _____110 Соціальна робота та консультування
освітня програма _____Соціальна робота та консультування
вид дисципліни_____ обов'язкова
навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікації

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ соціології та медіакомунікацій «26» серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Садрицька Світлана Валеріївна, кандидат соціологічних наук, доцент ЗВО кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Програму схвалено на засіданні кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Протокол № 1 від 26.08.2026

Завідувач кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

_ Ірина ЄВДОКИМОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування»

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина ЄВДОКИМОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій

Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ соціології та медіакомунікацій

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Деонтологія» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Соціальна робота та консультування» здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 110- Соціальна робота та консультування.

В умовах здійснення змішаного навчання дисципліна «Деонтологія» викладатиметься аудиторно або он-лайн із використанням LMS Moodle.

Семінарські заняття проводитимуться із застосуванням створеного на платформах LMS Moodle курсу «Деонтологія». Вказаний курс «Деонтологія» містить необхідні питання для самоперевірки з тем лекцій, а також завдання для виконання студентами. Семінарські заняття орієнтовані на читання літератури та аналіз прочитаного, виконання практичних завдань, тестів, обговорення й дискусій.

Зворотний зв'язок з викладачкою впродовж курсу здійснюватиметься також за допомогою групи у месенджері.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи компетенцій з етичних основ соціальної роботи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування знань та навичок з

- професійної етики соціальної роботи,
- цінностей, принципів та стандартів соціальної роботи,
- теоретичних основ етики професійної діяльності,
- основ професійного спілкування.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов’язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	

16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
58 год.	84 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, протягом курсу здобувачі мають набути наступні **компетентності**:

Загальні компетентності:

ЗК 15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 16 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності:

ФК 16 Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН 5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 17 Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.

ПРН 21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

1.8. Пререквізити.

передує вивченню даної дисципліни ОК 15 «Вступ до соціальної роботи».

3. Тематичний план навчальної дисципліни[1]

Тема 1. Деонтологія та етика соціальної роботи.

Зміст. Поняття про етику та деонтологію соціальної роботи. Професійна діяльність соціальної роботи як об'єкт етичного регулювання. Умови виникнення моральних проблем: люди в складних життєвих обставинах, дефіцит ресурсів, соціальна нерівність, дискримінація та права людини, криза ціннісних засад суспільства, обмеженість правової регуляції життя людини, влада, соціальні конфлікти та девіації.

[1] Скорочення: СР - соціальна робота, ФСР - фахівець та фахівчиня з соціальної роботи, ЕКСР - Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України.

Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України: передумови, функції та завдання, структура. Основні поняття ЕКСР та їх соціологічне розуміння: етичні принципи та цінності; норми етичної поведінки та соціальна норма, взаємодія, стосунки, інститути.

Тема 2. Цінності соціальної роботи.

Зміст. Етичні принципи та цінності як аспект професійної діяльності ФСР. Цінності та дії, цінності та рішення. Підходи до визначення цінностей соціальної рботи. Цінності соціальної роботи: наснаження (empowerment), "насамперед – людина"; повага до особистості; право на самовизначення; право на залежність. Толерантність, довіра та конфіденційність серед цінностей соціальної роботи.

Соціологічне знання про цінності як підгрунтя професійної ідентичності ФСР. Цінності як соціокультурне явище. Цінності та смисли як продукт людської діяльності (культури) (М. Вебер). Суспільство як джерело й вмістилище цінностей (Е. Дюркгейм). Речі, цінності та значення як аспекти реального світу людини (Ф. Знанецький). Функції цінностей в соціокультурному та індивідуальному житті. Цінності соціальні, культурні, індивідуальні; цінності-об'єкти й цінності-норми. Цінності професійної діяльності.

Тема 3. Норми та стандарти соціальної роботи.

Зміст. Професійна взаємодія соціальної роботи: мета, клієнт, професійне середовище, суміжні організації. Норми та стандарти соціальної роботи як рамки рольової поведінки ФСР. Норми взаємодії з професійною спільнотою, клієнтом, з колегами, суміжними організаціями. Професійні межі. Етичні дилеми соціальної роботи.

Соціологічне знання про рольову взаємодію. Особистість та суспільство: формування у взаємодії з групою (Ч. Кулі), соціальний та особовий аспекти індивідуальної самості (Дж. Мід); рольова дистанція (І. Гофман), калейдоскоп ролей та ідентичностей (П. Бергер).

На перетині цінностей та цілей: моделі прийняття професійних рішень ФСР (патерналістична, інструментальна, контрактна, персоналістична).

Тема 4. Професійне спілкування ФСР.

Зміст. Професійна комунікація в структурі компетентностей ФСР. Соціокультурні та соціально-психологічні фактори комунікації в СР. Умови сприйняття та розуміння співрозмовників: ідентифікація, емпатія, рефлексія.

Розуміння й порозуміння співрозмовників в СР. Відправник, повідомлення та одержувач. Інтерпретація й кодування. Стосунки й зміст як рівні комунікації. Вербальні та невербальна комунікація. Повідомлення: зміст та структура. Комунікативні навички ФСР: навички слухання, володіння різними типами питань, раціоналізація, рефлексія переживань, взаємодія.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Деонтологія та етика соціальної роботи.	23	4	4			15	22,5	1	0,5			21
Тема 2. Цінності соціальної роботи.	22	4	4			14	22,5	1	0,5			21

Тема 3. Норми та стандарти соціальної роботи.	22	4	4			14	22,5	1	0,5			21
Тема 4. Професійне спілкування ФСР.	23	4	4			15	22,5	1	0,5			21
Усього годин	**90**	**16**	**16**			**58**	**90**	**4**	**2**			**84**

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне	Кількість годин заочне
1	Тема 1. Деонтологія та етика соціальної роботи.	4	0,5
2	Тема 2. Цінності соціальної роботи.	4	0,5
3	Тема 3. Норми та стандарти соціальної роботи.	4	0,5
4	Тема 4. Професійне спілкування ФСР.	4	0,5
	Усього годин	**16**	**2**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин денне	Кількість годин заочне
1.	Виконання завдань з читання літератури та підготовка відповідей на питання	10	20
2.	Підготовка презентації на одну із запропонованих тем	6	8
3.	Виконання тестових завдань	10	10
4.	Підготовка за матеріалами додаткової літератури доповіді на семінарському занятті	6	6
5.	Виконання практичних завдань	16	20
6.	Підготовка до заліку	10	20
	Усього годин	**58**	**84**

6. Індивідуальні завдання - *не передбачені*

7. Методи навчання

Під час викладання курсу застосовується змішана форма навчання. Заняття за навчальною дисципліною можуть проводитись як у формі онлайн лекцій, онлайн семінарів так

і у формі занять в аудиторії. Робота протягом семестру здійснюється за допомогою платформи Moodle, в онлайн режимі заняття відбуваються із застосуванням платформи для відеоконференцій Zoom. Залік та контрольні роботи приймаються у електронному вигляді, залік складається синхронно он-лайн на платформі LMS Moodle.

Лекційні заняття проводяться у формі інтерактивних лекцій та містять розгляд основних понять та концепцій курсу та їх зв'язків, обговорення студентами пропонованих викладачкою дискусійних питань. Семінарські заняття мають різний зміст навчальної діяльності студентів: виступ у дискусії, усна доповідь, обговорення першоджерела, виконання практичних завдань.

8. Методи контролю

За результатами навчання здобувач одержує оцінку, яка враховує його активність під час дискусій, семінарів, виконання контрольних робіт, завдань для самостійної роботи, складання письмового заліку. Оцінювання знань здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Кожна окрема тема курсу передбачає використання різних видів роботи студентів: дистанційну або аудиторну роботу, самостійну роботу, виступи на семінарських заняттях, участь у дискусіях, написання письмових контрольних робіт, написання онлайн залікової роботи.

Контрольна робота проводиться у тестовій формі на платформі LMS Moodle та містить 10 запитань за темами курсу. За кожну вірну відповідь студент отримує – 1 бал, відповідно 10 балів максимально.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота				Контрольна робота	Залік	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	10	40	100
13	12	13	12			

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, контрольних робіт, заліку.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання: відповідність завданню, вірне застосування понять та концепцій курсу, самостійність. Максимальна кількість балів: виступ у дискусії на семінарі – 3 бали, усна доповідь – 5 балів, обговорення першоджерела – 3 бали, практичне завдання – 4 бали.

Семінарські заняття проводятся в Zoom відповідно розкладу, на них проводяться дискусії, відповіді на питання, обговорення ситуацій та сюжету фільму.

Критерії оцінювання виступу на семінарі: відповідність відповіді завданню, вірне розуміння та володіння поняттями та ідеями з теми, активність, оригінальність (по 1 балу відповідно).

Критерії оцінювання участі у дискусії на лекції: вірне розуміння та володіння поняттями та ідеями з теми, оригінальність (по 1 балу відповідно).

Критерії оцінювання тестової контрольної роботи – вірна відповідь на питання тесту (100% вірних відповідей дорівнює 10 балів).

Залік проводиться у тестовому форматі. Заліковий тест складається з питань з варіантами відповіді. Максимальна оцінка – 40 балів.

Кількість балів за роботу протягом семестру - 60.

Навчальна робота студентів **заочного відділення** складається з участі у лекціях та семінарах, письмового виконання завдань семінарських занять (1 завдання за кожною темою, разом – 4), контрольної роботи (тест). Критерії оцінювання – відповідність завданню, вірне застосування понять та концепцій курсу, самостійність.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	**зараховано**
70-89	
50-69	
1-49	**не зараховано**

10. Рекомендована література

Основна література

1. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text

2. Садрицька, С. В. Професійні компетенції соціальних працівників: зміна пріоритетів в умовах війни *«SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи»*, 2022, №12, С. 14-23.
3. Семигіна Т. Соціальна робота: цінності й принципи. *Сучасна соціальна робота*. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. С. 22–36.
4. Сорока Ю., Садрицька С. Деонтологічні аспекти підготовки менеджерів соціальної роботи. *Соціологія – Соціальна робота та соціальне забезпечення: регулювання соціальних проблем (Львів, 9–10 травня 2024 р.): збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції.* – Львів, 2024. С 141-143.
5. Сушик І.В. Етика та деонтологія соціального працівника: навч. посіб. Луцьк : ІВВ Луцький НТУ, 2020. 188 с.
6. Хлєбік С. Р. Етика соціальної роботи: навчально методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 221 с.
7. Ярошенко В.М., Єльчієва О.Р. Деонтологія соціальної роботи. Навчальний посібник. Миколаїв, 2020. 195 с.

Додаткова література

1. Бергер П. Суспільство в людині (переклад українською мовою).
2. Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник ; за ред. О. Іващенко. Київ : Основи, 1999. 726 с.
3. Грабовенко Н. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Етика соціальної роботи” (для бакалаврів). Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 22 с.
4. Дюркгейм Е. Цінності та «Реальні судження» (переклад українською).
5. Етика соціальної роботи : навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; уклад. С. О. Роєнко. - 2-е вид., переробл. та доповн. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 202 с.
6. Зозуляк-Случик, Р., Радкевич, О. Деонтологія соціальної роботи як складова професійно-етичної компетенції майбутніх фахівців. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series" Pedagogical Sciences",* (3). 2018.
7. Клочко О. О. Етика фахівця соціальної сфери у схемах і коментарях : навчальний посібник / О. О. Клочко. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 92 с.
8. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / Київ : КМ Академія, 2000. С.29–45.
9. Основи етики та професійного спілкування // Введення в соціальну роботу. Навчальний посібник. Київ : Фенікс, 2001. С.25–49.
10. Пономаренко Л. Професійні цінності соціальної роботи з позицій соціокультурного підходу. *Академічні студії. Серія “Педагогіка”.* Том 1 № 3 (2021). С 92-97.
11. Протас, О. Аксіологічний аналіз наукового тезаурусу соціальної роботи. *Наука і техніка сьогодні* №6. 2022. С. 264—273.
12. Соціальна робота: словник основних термінів / уклад. О. М. Плахова, І. А. Євдокимова, В. В. Сичова, С. В. Садрицька та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 104 с.
13. Шумик А.М., Тополь О.В. Етика професійного спілкування фахівця із соціальної допомоги // Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 9–10 квітня 2018 р. / редкол. : В. Л. Погребна, Н. В. Островська, І. Ю. Тонкіх та ін. Дніпро: ЛІРА, 2018. С. 553-557.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Етика застосування гендерного підходу // Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням ґендерно-чутливого підходу : навчальний посібник / за заг. ред. Ярошенко А. О. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т соціально-психологічних наук та управління, Міжнародний благодійний фонд «Альянс громадського здоров'я». Київ : Альянс громадського здоров'я, 2017. – 111 с. – С. 95–105. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12577
2. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С. 70-85. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2019--70-85.pdf
3. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи / Пер. з англ. Т. Семигіної // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С. 86-101. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2019--86-101.pdf
4. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики : Словник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/11783/1/%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BAa-1.pdf
5. Цінності і ціннісні зміни в соціологічній ретроспективі // Мінливості культури: соціологічні проекції [наук. моногр.] / За ред. Н.Костенко. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 440 с. https://i-soc.com.ua/assets/files/journal/sockultimaskomunik/maket-kostenko-2015i.pdf